

Handläggare
Viggo Norrby
Telefon: 08-508 28 949**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2024-08-27, p. 14

Rapport från Boverket om lättnader på byggkraven för studentbostäder

Remiss från kommunstyrelsen i Stockholms stad,
Dnr KS 2024/709

Förvaltningens förslag till beslut

- Godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
- Justera beslutet omedelbart.

Sammanfattning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har fått Boverkets rapport *Uppdrag att föreslå lättnader på byggkraven för studentbostäder* på remiss från kommunstyrelsen. Rapporten föreslår regellättnader bl.a. genom en förändring i trafikbullerförordningen som slopar kravet på ljuddämpad sida för bullerutsatta bostäder.

Nämnden avråder från förslaget till förändring i trafikbullerförordningen då bostäder med ljuddämpad sida är en välfungerande metod och nödvändigt krav för att kunna bygga bostäder i bullerutsatta miljöer. Förändringen skulle innebära en stor förändring för alla typer av bostäder och innebära en försämring vad gäller boendes rätt till en god ljudmiljö utan negativ hälsopåverkan.

Förvaltningen anser att det med god planering är möjligt att bygga bra bostäder i bullerutsatta lägen med nuvarande lagstiftning, samt att förslagets positiva konsekvenser inte överväger den negativa hälsopåverkan.

Bakgrund

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har fått Boverkets rapport *Uppdrag att föreslå lättnader på byggkraven för studentbostäder* på remiss. Nämnden har fått möjlighet att lämna synpunkter på remissen till kommunstyrelsen senast den 3 september 2024.

I mars 2023 fick Boverket i uppdrag av regeringen att utreda möjligheterna att minska kostnaderna vid byggandet av

studentbostäder och möjliggöra ett ökat och mer differentierat utbud av sådana bostäder genom att föreslå lättnader på byggkraven.

Boverket föreslår i rapporten lättnader i kraven på tillgänglighet och användbarhet, sänkta krav på ljudisolering mellan lägenheter och utrymmen utanför, samt en ändring i trafikbullerförordningen. Förslaget om ändring i trafikbullerförordningen medför en reglering som innebär att varje enskild bostad inte behöver ha minst hälften av bostadsrummen vända mot en ljuddämpad sida. Istället föreslås en formulering om att en byggnad med bullerutsatta bostäder bör ha en ljuddämpad sida. Boverket menar att förändringen skulle ge möjlighet till flexiblare och mer differentierade bostäder då planlösningarna inte låses i planskedet, men att de hälsomässiga konsekvenserna av en sådan ändring måste utredas vidare.

Boverket bedömer att föreslagna ändringar kan ge en viss minskning i byggkostnader samt en ökad flexibilitet i byggandet vilket i förlängningen kan komma att medföra ett ökat byggande.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Miljöförvaltningen avråder från Boverkets förslag till ändring av trafikbullerförordningen. Förslaget skulle enligt förvaltningen innebära en stor förändring av vad som anses vara en acceptabel boendemiljö, med försämringar i boendemiljön och negativa konsekvenser för folkhälsan som följd.

Förvaltningen vill poängtera att Boverkets föreslagna ändring kommer att gälla för alla typer av bostäder, inte enbart studentbostäder, eftersom trafikbullerförordningen inte särskiljer studentbostäder från övriga bostäder.

Den nu föreslagna förändringen måste även ses mot bakgrund av att riktvärdena i trafikbullerförordningen de senaste tio åren redan har gått i en mer tillåtande riktning. År 2017 genomfördes en höjning av riktvärdet i trafikbullerförordningen från 55 till 60 dBA, och små lägenheter (<35 m²) fick riktvärdet 65 dBA. Riktvärdet för små lägenheter motiverades bl.a. med att möjliggöra för fler studentbostäder.

En lång rad studier och forskningsrapporter visar att trafikbuller har flera negativa konsekvenser för hälsan (se referenser i bilaga 2). Kortvarig exponering orsakar bl.a. sömnstörning och koncentrationssvårigheter, medan en långvarig exponering även kan leda till ökad risk för hjärt- och kärlsjukdomar. Dessa risker visas inte minst genom de hälsobaserade rekommendationer som WHO

presenterade år 2018¹ som ligger tydligt längre än gällande riktvärden.

Exponering och störning av trafikbuller har i vissa avseenden ökat i landet de senaste årtiondena. Folkhälsomyndighetens *Miljöhälsorapport 2021 – barns miljörelaterade hälsa*² visar att andelen av barns lägenheter som har fönster mot en starkt trafikerad gata, järnväg eller industri är högre i nybyggda hus än äldre hus. En långsiktig ökning ses även vad gäller andelen 12-åringar i flerfamiljshus som har sitt sovrumsfönster bullerutsatt. Av 12-åringarna är 6,5 procent mycket störda av trafikbuller i hemmet, vilket är nästintill en dubbling sedan 2011. I Stockholms län var ökningen från 4,3 till 8,9 procent. Andelen 12-åringar som har svårt att somna på grund av trafikbuller har ökat sedan 2011. Dessutom uppger 4,2 procent att de har svårt att sova med öppet fönster på grund av trafikbuller. Mot denna bakgrund där andelen bullerstörda ökar, som en möjlig konsekvens av tidigare lättnader i bullerkraven, motsätter sig förvaltningen Boverkets förslag till ytterligare lättnader.

Stockholms stads erfarenheter av bostadsbyggande i bullerutsatta lägen, som bland annat sammanställts i rapportserien *Trafikbuller och planering*³, är att det går att bygga bostäder med en god ljudmiljö, trots ett mycket bullerutsatt läge. I rapportserien studerades ett stort antal nyuppförda byggnadsprojekt, vilket gav möjligheter att dra slutsatser om hur bostadsbebyggelse kan utformas nära vägar och järnvägar. En sammanfattande slutsats var att om höga krav ställs på byggnadens placering, utformning, lägenhetslösningar samt dess tekniska uppbyggnad och rätt dimensionering av väggar och fönster, är det möjligt att åstadkomma bra boendemiljöer även i mycket bullerutsatta områden. Förvaltningen delar slutsatserna i forskningsserien att bostäder med god ljudmiljö går att bygga, särskilt när bullerfrågorna prioriteras och ges tillräckligt utrymme i planprocessen.

Boverket anser att konsekvenserna av att slopa ljuddämpad sida behöver utredas vad gäller hälsopåverkan. Förvaltningen vill upplysa om att det redan finns flera olika typer av studier som visat på vikten av ljuddämpad sida. Forskning har visat att det blir en märkbart reducerat risk för störning och en förbättrad koncentrationsförmåga för lägenhetsinnehavare om bostaden har

¹ <https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289053563>

² <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publikationer-och-material/publikationsarkiv/m/miljohalsorapport-2021/>

³ <https://tillstand.stockholm/tillstand-regler-och-tillsyn/mark--och-gatuarbeten/handbocker-och-riktlinjer-vid-byggnation-i-stockholm/>

minst ett fönster mot ljuddämpad sida (Bodin m.fl. 2015, Renterghem & Botteldooren, 2012). Om sovrum är vända mot ljuddämpad sida syntes det i studierna en märkbar minskning av risk för sömnstörning jämfört med om de var vända mot trafiksidan. Positiva effekter av ljuddämpad sida, såsom bättre sömn och ökad koncentrationsförmåga, visades även i enkätundersökningar genomförda i forskningsprogrammet *Ljudlandskap för bättre hälsa*. Enkätstudier i *Trafikbuller och planering* visade att andelen bullerstörda är betydligt högre i bostäder med sovrum mot trafikerad gata än i bostäder med sovrum mot tyst sida, vid likartad exponering av bostadens mest utsatta fasad. I den statliga utredningen *Handlingsplan mot buller* behandlades bland annat buller från infrastruktur. I utredningen konstaterades att utöver god ljudmiljö inomhus är det av mycket stor betydelse att samtliga bullerutsatta bostäder har minst en tyst sida. Studierna ovan visar att det inte bara är ljudnivån inomhus som spelar roll för en hälsosam boendemiljö, utan även att bullerutsatta bostäder behöver bostadsrum som vetter mot en ljuddämpad sida.

Mot bakgrund av att riktvärdena i trafikbullerförordningen redan har höjts, samt att nyttan av ljuddämpad sida visats i studier ser förvaltningen en risk att ohälsan kommer att öka i befolkningen om nuvarande krav slopas.

En mycket viktig aspekt att ta i beaktande är att föreslagen förändring skulle tillåta att alla befolkningsgrupper, inklusive känsliga grupper som småbarn och sjuka med mindre rörelsefrihet, bor i en bullerutsatt bostad utan tillgång till ljuddämpad sida under en obegränsat lång tidsperiod. Samhällskostnaden för ökad ohälsa i detta avseende måste också tas i beaktande. Dessa aspekter har enligt förvaltningen inte belysts tillräckligt väl av Boverket.

Utöver hälsoperspektivet anser förvaltningen att nuvarande förordning har en fördel i att reglerna om ljuddämpad sida är tydliga. Det förslag till ny lydelse som Boverket anger i rapporten är otydligt och kommer att öppna för tolkningar och därmed riskera att försvåra planprocessen. Förvaltningen ser en risk att detta kan bidra till mer utdragna och i förlängningen dyrare projekt, i motsats till regeringsuppdragets syfte.

Förvaltningen anser sammanfattningsvis att det finns stöd i forskningen att inte slopa dagens krav om ljuddämpad sida, att det med god planering är möjligt att bygga bra bostäder i bullerutsatta lägen med nuvarande lagstiftning, samt att förslaget eventuella positiva konsekvenser inte överväger den negativa hälsopåverkan. Boverkets förslag innebär enligt nämnden en stor förändring av vad som får anses vara en acceptabel boendemiljö, sett till trafikbuller och hälsa, och bör därför inte genomföras. Det är vidare anmärkningsvärt att ett förslag till lagändring med så stor påverkan

på alla typer av bostäder läggs fram i en rapport om studentbostäder.

Förvaltningen vill slutligen informera om att nämnden den 8 maj 2024 yttrat sig till Kommunstyrelsen (KS 2024/533) gällande Boverkets förslag till föreskrifter om skydd mot buller, vilka även beskrivs i aktuell rapport. Förslaget gällde sänkta krav på ljudisolering mellan studentlägenheter och utrymmen utanför lägenheten, i enlighet med Boverkets förslag till föreskrift om skydd mot buller 2 kap 4a §. MHN avstyrkte förslaget då nämndens bedömning är att studentbostäder behöver ha samma krav på ljudnivåer som permanentbostäder för att säkerställa att studenterna ska kunna få studiero dagtid och en ostörd nattsömn efter kl. 22:00.

Anna Hadenius
Förvaltningschef
Miljöförvaltningen

Maria Svanholm
Avdelningschef
Miljöförvaltningen

Bilagor

1. Rapport från Boverket om lättnader på byggkraven för studentbostäder
2. Referenslista